

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

21 aprilie 2016

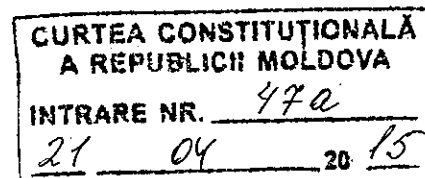
V.V. nr. 66

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Str. Alexandru Lăpușneanu, 28, MD-2004,
mun. Chișinău, Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu art.25 lit.g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994
cu privire la Curtea Constituțională și articolelor 38 alin.(1) lit.g) și 39 din
Codul Jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995*

I. – AUTORII SESIZĂRII

1. Vladimir VORONIN, Maria POSTOICO, Oleg REIDMAN, Elena BODNARENCO, Oxana DOMENTI, Vasili PANCIUC,
2. Deputați în Parlamentul Republicii Moldova
3. Bd.Ștefan cel Mare și Sfint, 105, MD-2073, mun.Chișinău
4. Tel.022-268249

II. – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări este Hotărîrea Parlamentului nr.61 din 8 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului și Hotărîrea Parlamentului nr.67 din 8 aprilie 2016 pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr.68 din 9 aprilie 2015 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova în organizațiile parlamentare internaționale și organizațiilor parlamentare bilaterale.

De asemenea, se solicită constatarea demisiei de drept din funcția de deputat în Parlament a domnului Boris GOLOVIN, ales din partea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

III. – CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. **Constituția Republicii Moldova** din 29 iulie 1994, republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.78, art.5511

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(...)

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 64

Organizarea internă

(1) Structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament. Resursele financiare ale Parlamentului sînt prevăzute în bugetul aprobat de acesta.

(2) Președintele Parlamentului se alege prin vot secret, cu majoritatea voturilor deputaților aleși, pe durata mandatului Parlamentului. El poate fi revocat în orice moment prin vot secret de către Parlament cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor deputaților.

(3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.

Articolul 69

Mandatul deputaților

(1) Deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării.

(2) Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou-ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.

Articolul 70

Incompatibilități și imunități

(1) Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică. (...)

Articolul 74

Adoptarea legilor și a hotărîrilor

„(...)

(2) Legile ordinare și hotărîrile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sînt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. **Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.(...).**

Articolul 135 **Atribuțiile**

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; (...)

2. Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 50, art. 237)

Articolul 1. Alegerea Parlamentului

(1) **Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. (...)**

Articolul 4. Constituirea fracțiunilor parlamentare

(1) **În vederea formării organelor de lucru și organizării activității Parlamentului, deputații constituie fracțiuni parlamentare alcătuite din cel puțin 5 deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali, precum și o singură fracțiune parlamentară cu aceeași componență numerică din deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali care nu au întrunit numărul necesar pentru a constitui o fracțiune parlamentară, din deputați independenți și/sau deputați neafiliați.(...)**

Articolul 6. Organizarea fracțiunilor parlamentare și atribuțiile lor

(1) **În conformitate cu prezentul Regulament fracțiunile parlamentare au dreptul să facă propuneri pentru:**

a) **numirea, alegerea reprezentanților lor în Biroul permanent, în comisiile permanente și în delegațiile parlamentare permanente, ținându-se seama de reprezentarea lor proporțională în Parlament, precum și revocarea lor;**

b) **ordinea de zi a ședințelor Parlamentului și ale Biroului permanent;**

c) **formarea comisiilor speciale, de anchetă și altor comisii ale Parlamentului;**

(...)

(2) **În cazul în care reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament se schimbă, fracțiunile parlamentare, după cel puțin un an de la constatarea acestui fapt, pot cere modificarea corespunzătoare a componenței Biroului permanent, a comisiilor permanente, precum și a delegațiilor parlamentare permanente. (...)**

Articolul 11. Revocarea Președintelui și a vicepreședinților Parlamentului

„(...)

(3) **Vicepreședinții Parlamentului pot fi revocați înainte de termen, la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare, cu votul majorității deputaților aleși.**

Articolul 13. Atribuțiile Biroului permanent al Parlamentului

(1) Biroul permanent al Parlamentului are următoarele atribuții:

- a) propune Parlamentului data convocării ședințelor plenare;
- b) **supune spre aprobare Parlamentului componența numerică și nominală a delegațiilor parlamentare permanente la organizațiile internaționale;**
- c) pregătește și asigură desfășurarea lucrărilor Parlamentului;
- d) **propune Parlamentului spre aprobare componența nominală a comisiilor permanente, conform deciziilor fracțiunilor parlamentare și solicitărilor deputaților;**
- e) coordonează activitatea comisiilor permanente; (...)"

Articolul 14. Atribuțiile Președintelui Parlamentului

(1) Președintele Parlamentului are următoarele atribuții:

- a) conduce lucrările Parlamentului și ale Biroului permanent;
- b) convoacă sesiunile ordinare, extraordinare sau speciale ale Parlamentului;
- c) **asigură respectarea Regulamentului și menținerea ordinii în timpul ședințelor; (...)"**

Articolul 16. Constituirea comisiilor permanente

(1) Comisiile permanente sînt organe de lucru ale Parlamentului, înființate pentru efectuarea activității Parlamentului.

(2) Comisiile permanente răspund în fața Parlamentului și îi sînt subordonate. Statutul și modul de funcționare a comisiilor permanente se stabilesc prin prezentul Regulament.

(3) **Comisiile permanente se aleg pe întreaga durată a legislaturii.** Numărul comisiilor, denumirea, componența numerică și nominală a fiecărei comisii se va hotărî de Parlament, la propunerea Biroului permanent.

Articolul 17. Componența comisiilor permanente

(1) Președinții, vicepreședinții, secretarii, membrii și membrii supleanți ai comisiilor permanente se aleg de Parlament cu votul majorității deputaților aleși.

(2) Componența nominală a comisiilor permanente se stabilește ținîndu-se cont de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament.

(3) Președinții comisiilor permanente pot fi revocați înainte de termen în condițiile art.11 alin.(3).

(4) Vicepreședinții și secretarii comisiilor permanente pot fi revocați înainte de termen, la propunerea fracțiunii parlamentare care i-a înaintat sau a unui grup de cel puțin 10 deputați, cu votul majorității deputaților aleși.

(5) Dacă fracțiunile parlamentare nu ajung la un acord asupra componenței uneia sau mai multor comisii, Biroul permanent propune, iar Parlamentul hotărăște, cu votul majorității deputaților prezenți, asupra candidaturilor propuse de fracțiunile parlamentare, respectîndu-se principiul reprezentării proporționale și opțiunea personală a deputatului.

(6) Deputatul este membru al cel puțin unei comisii permanente.

Articolul 38. Ședințele Parlamentului

(1) Parlamentul își desfășoară activitatea sub formă de ședințe în plen și de ședințe ale comisiilor permanente.

(2) **Ședințele Parlamentului sînt deliberative cu participarea majorității deputaților aleși.**

Articolul 46. Modificarea și completarea ordinii de zi

(1) Modificarea și completarea ordinii de zi poate avea loc numai la prima ședință plenară a săptămîinii de lucru, la cererea și în baza deciziilor Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare, a unei comisii permanente la cererea, a unui grup din 5 deputați sau a autorului actului menționat în ordinea de zi. Cererea motivată de modificare și/sau completare a ordinii de zi, expusă în scris, însoțită de decizia respectivă, este transmisă președintelui ședinței pînă la începutul acesteia.

(...)

(3) **În mod excepțional, Președintele Parlamentului poate propune, în orice ședință a Parlamentului, modificarea și completarea ordinii de zi din proprie inițiativă, la cererea Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare sau a comisiei parlamentare. Această propunere se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.**

(...)"

Articolul 47. Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept

(1) **În temeiul art.73 din Constituție, dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, care sînt considerați autori ai proiectelor de acte legislative sau ai propunerilor legislative.**

(2) **În exercițiul dreptului de inițiativă legislativă, deputații și Președintele Republicii Moldova prezintă Parlamentului proiecte de acte legislative și propuneri legislative, iar Guvernul și Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia - proiecte de legi și de hotărîri.**

(...)

(4) **În prezentul Regulament, prin act legislativ se înțeleg legile constituționale, legile organice și ordinare, hotărîrile și moțiunile Parlamentului.**

Articolul 48. Înregistrarea proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative

(1) **Proiectele de acte legislative și propunerile legislative se înregistrează la Direcția documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului în ordinea prezentării.** Prin dispoziție a Președintelui Parlamentului, proiectele de acte legislative care corespund cerințelor art.47 se introduc în procedura legislativă și se distribuie spre avizare comisiilor permanente, Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului și, după caz, Guvernului, instituțiilor interesate.

(2) **În cel mult 5 zile lucrătoare de la data includerii în procedura legislativă, proiectele de acte legislative, propunerile legislative, precum și documentele menționate la art.47 alin.(6) se plasează pe web site-ul Parlamentului.**

Articolul 88. Procedura de vot în ședință

(1) **Înainte de votare președintele ședinței formulează clar problema ce se pune la vot, fără a o comenta. Fiecare propunere se votează separat. În cazul în care deputatul insistă ca propunerea lui să fie pusă la vot, cerința lui se execută în mod obligatoriu. Rezultatele votării se anunță clar pentru a fi fixate în stenogramă.**

(2) **Înainte de procedura de vot, în caz de necesitate sau la solicitarea unei fracțiuni parlamentare, președintele ședinței verifică cvorumul care trebuie să corespundă cerințelor constituționale și legale cu privire la votarea proiectelor de acte legislative prin intermediul dispozitivelor electronice sau prin numărarea deputaților de către numărători.(...)"**

Articolul 89. Modalitățile de vot

(1) **Deputatul votează personal prin vot deschis sau secret.**

(2) **Votul deschis se exprimă prin ridicare de mâini, prin apel nominal sau prin mijloace electronice.(...)"**

Articolul 103. Deschiderea ședinței

„(...)

(3) **Președintele ședinței precizează dacă este întrunit cvorumul legal și anunță ordinea de zi.**

Articolul 104. Atribuțiile președintelui ședinței

(1) **Președintele ședinței conduce dezbaterile, veghează la respectarea Regulamentului și menținerea ordinii la ședințe. (...)"**

3. Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.59-61, art.201)

Art.2.- (1) Deputatul este persoană oficială și reprezentant al puterii legislative supreme.

(...)

(4) **Deputații intră în exercitarea mandatului din momentul alegerii cu condiția validării lui ulterioare.**

(...)

(6) **Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou-ales, în caz de demisie sau de deces.**

(7) **În caz de demisie sau de deces, intervine vacanța mandatului de deputat.**

(8) **Cererea de demisie se prezintă Președintelui Parlamentului. Parlamentul, prin hotărârea sa, va lua act de cererea de demisie a deputatului și va declara mandatul vacant.**

(...)

(10) **Mandatul vacant va fi atribuit supleantului imediat următor de pe lista partidului, organizației social-politice sau a blocului electoral pentru care a candidat deputatul al cărui mandat a fost declarat vacant. În cazul în care devine vacant mandatul de deputat obținut de**

un candidat independent, completarea vacanței în cauză se efectuează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se numărul ce corespunde candidatului respectiv și incluzându-se următorul număr din șir. După declararea de către Parlament a vacanței mandatului de deputat, Comisia Electorală Centrală, în termen de 10 zile, va examina candidatura candidatului supleant imediat următor de pe lista concurentului electoral al cărui mandat a devenit vacant și o va înainta Curții Constituționale pentru validarea mandatului.

(11) Curtea Constituțională, în termen de 30 de zile de la declararea vacanței mandatului de deputat, va valida următorul mandat.

Art.3. - Mandatul de deputat este incompatibil cu:

„(...)

d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

Art.5.- (1) Deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat. La fel se va proceda și în cazul apariției situației de incompatibilitate în condițiile art.4.

Art.6. – „(...)

(2) Schimbările survenite în activitatea deputatului în timpul exercitării mandatului se aduc la cunoștință Biroului permanent în cel mult 10 zile de la data apariției lor.

Art.7.- „(...)

(2) La sesizarea Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate este obligat să facă ca incompatibilitatea să înceteze.

(3) În cazurile de incompatibilitate apărute pe durata unei legislaturi se va proceda în conformitate cu art.5 și art.6 alin.(2).

Art.17.- (1) Deputatul beneficiază de dreptul de vot deliberativ asupra tuturor problemelor examinate de Parlament.

(2) **Deputatul este în drept:**

a) să aleagă și să fie ales în organele Parlamentului;

b)să-și exprime părerea asupra componenței nominale a organelor formate de Parlament și asupra candidaturilor persoanelor oficiale în cadrul dezbaterilor pentru alegerea, numirea sau confirmarea lor de către Parlament;

c) să facă propuneri legislative în scris spre a fi examinate de Parlament;

d) să facă propuneri și observații asupra ordinii de zi a ședinței, asupra esenței problemelor puse în discuție și modului lor de examinare;

(...)

h) să participe la dezbateri, să facă interpelări, să adreseze întrebări reporterilor și președintelui ședinței, să ceară răspunsuri;

i) să-și argumenteze propunerile, să se pronunțe în chestiuni de procedură, să prezinte note informative;

j) să facă amendamente la proiectele de legi, de hotărîri și de alte acte normative.

(...)

(4) Deputatul este în drept să ia cunoștință de textele stenogramelor ședințelor Parlamentului înainte de a fi publicate, să primească textele cuvîntărilor sale care nu urmează a fi publicate.

5) Propunerile și observațiile făcute de deputat la ședințele Parlamentului sînt examinate, ținîndu-se cont de ele, în procesul de definitivare și adoptare a proiectelor de legi și hotărîri.

(...)

(7) Modul de exercitare a drepturilor menționate este stabilit prin prezenta lege și prin Regulamentul Parlamentului.

4. Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.36-38, art.210)

Articolul 4. Principiile de bază ale legiferării

(1) Actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, **principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional**, inclusiv legislației comunitare.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă **dispozițiilor constituționale** și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.

(3) La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă **principiile:**
a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;
b) consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice;
c) transparenței, publicității și accesibilității.

Articolul 5. Condițiile generale obligatorii ale actului legislativ

(1) **Apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială**, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă următoarelor condiții:
a) să fie în concordanță cu **principiile de bază ale legiferării, prevăzute la art.4;**
b) să fie întocmit conform tehnicii legislative și normelor limbii literare;
c) să fie adoptat de autoritatea legislativă.

Articolul 11. Hotărîrile

(1) **Hotărîrile Parlamentului sînt acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate**, și nu se supun procedurii de promulgare. Hotărîrile cu caracter individual și alte hotărîri care nu conțin norme de drept pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) **Hotărîrile Parlamentului se adoptă:**

- a) în domeniul organizării activității interne a Parlamentului și structurilor ce intră în componența sa ori îi sînt subordonate nemijlocit;
- b) pentru aprobarea sau modificarea structurii unor organe sau instituții;
- c) pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice;
- (...)

5. Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 215–217, art. 798)

Articolul 3. Domeniul de aplicare al prezentei legi

„(...)

(2) Sub incidența prezentei legi cad următoarele autorități publice care elaborează proiecte de decizii:

- a) **Parlamentul;**(...)

Articolul 5. Principiile transparenței procesului decizional

Transparența în procesul decizional se bazează pe următoarele principii:

- a) **informarea, în modul stabilit, a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate despre inițierea elaborării deciziilor și despre consultarea publică pe marginea proiectelor de decizii respective;**
- b) **asigurarea de posibilități egale pentru participarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate la procesul decizional.**

Articolul 6. Drepturile părților interesate

Cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate au dreptul

- a) **să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional;**
- b) **să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectele de decizii însoțite de materialele aferente, în condițiile Legii privind accesul la informație;**
- c) **să propună autorităților publice inițierea elaborării și adoptării deciziilor;**
- d) **să prezinte autorităților publice recomandări referitoare la proiectele de decizii supuse discuțiilor.**

Articolul 7. Obligațiile autorităților publice

„(...)

(2) **Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu regulamentul acestuia.**

IV. – EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

La 8 aprilie 2016 Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr.66 pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (*publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.100-105, art.5533-5538*) și Hotărîrea nr.67 pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr.68 din 9 aprilie 2015 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova în organizațiile parlamentare internaționale și organizațiilor parlamentare bilaterale. Actele legislative nominalizate mai sus au fost adoptate cu încălcarea mai multor exigențe legale și de procedură, enumerate *supra* (*se anexează extras din stenograma ședinței plenare a Parlamentului din 8 aprilie 2016*). În jurisprudența Curții Constituționale este determinat că actele administrative cu caracter individual, adoptate de către Parlament, în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale, fac obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept (*Hotărîrea CC nr.29 din 21 decembrie 2010, Hotărîrea CC nr.22 din 16 iulie 2015*).

Specificăm că în timpul ședinței în plen a Parlamentului din 8 aprilie 2016 a fost anunțată o pauză, pentru convocarea ședinței Biroului Permanent al Parlamentului. Scopul acestei întruniri a fost adoptarea hotărîrii pentru aprobarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (*inițiativa legislativă nr.151 din 8 aprilie 2016*) și hotărîrii pentru aprobarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr.68 din 9 aprilie 2015 privind aprobarea componenței nominale a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova în organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale (*inițiativa legislativă nr.152 din 8 aprilie 2016*) (*se anexează*). Hotărîrea privind modificarea și completarea comisiilor permanente prevede înlocuirea (substituirea) doamnei Violeta Ivanov cu domnul Serghei Chiseliov în componența Comisiei parlamentare pentru politică externă și integrare europeană și, la fel, înlocuirea (substituirea) președintelui Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice, doamnei Elena Bodnarenco cu doamna Violeta Ivanov. A doua hotărîre sesizată vizează modificarea componenței nominale a delegațiilor Parlamentului în organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale, prin substituirea calității de șef al delegației la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a doamnei Liliana Palihovici cu doamna Valentina Buliga, numirea domnului Mihai Ghimpu copreședinte al Comitetului parlamentar de Asocieri Republica Moldova – Uniunea Europeană, înlocuindu-l pe domnul Vladimir Filat, precum și alte modificări de ordin redacțional.

Astfel, *fără a fi repartizate deputaților inițiativele legislative precitate*, Președintele Parlamentului, în jur de ora 18.00, propune completarea ordinii de zi a ședinței plenare cu proiectele de hotărîri sesizate. Potrivit art.46 alin.(3) din Regulament, *în mod excepțional*,

Președintele Parlamentului poate propune, în orice ședință a Parlamentului, modificarea și completarea ordinii de zi din proprie inițiativă, la cererea Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare sau a comisiei parlamentare. Domnul Andrian Candu nu a motivat necesitatea exclusivă și urgența dezbaterii acestor inițiative legislative în ședința respectivă. Cu votul majorității deputaților prezenți în sală, propunerea înaintată de domnul Candu a fost susținută (*prezența în sală 82 de deputați*).

În cadrul dezbaterilor începute la 18.30 asupra proiectului privind modificarea componenței nominale a comisiilor permanente parlamentare, deputații nu au putut adresa multiplele întrebări raportorului, domnului Andrian Candu, deoarece unul dintre deputații majorității parlamentare a solicitat încheierea dezbaterilor, în conformitate cu art.108 din Regulamentul Parlamentului, propunere acceptată de forul legislativ. Între timp, Președintele Frațiunii parlamentare a PCRМ a solicitat o pauză, iar la revenirea ședinței în plen, Frațiunea a anunțat că părăsește sala, acțiune urmată și de Frațiunea PSRM și Frațiunea PLDM. În asemenea situație, Președintele Parlamentului era obligat să verifice prezența în sală, însă, în mod grăbit, a supus votului proiectului de Hotărîre pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (*inițiativa legislativă nr.151 din 8 aprilie 2016*), anunțînd adoptarea proiectului cu votul majorității celor prezenți în sală. După care, s-a purces la verificarea cvorumului și adoptarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr.68 din 9 aprilie 2015 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova la organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale (*inițiativa legislativă nr.152 din 8 aprilie 2016*), cu votul a 51 de deputați din cei 51 prezenți în sală, inclusiv și votul deputatului Boris Golovin (*anexă*).

De menționat, că **procedura de numire și revocare ale președinților, vicepreședinților, secretarilor comisiilor permanente** este statuată în Regulamentul Parlamentului. În așa mod, potrivit art.17 alin.(3) din Regulament președinții comisiilor permanente pot fi revocați înainte de termen în condițiile art.11 alin.(3) și anume, prin similitudinea aplicării procedurii de revocare a vicepreședinților Parlamentului - **la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare**, cu votul majorității deputaților aleși. Dispozițiile expuse, oferă președinților comisiilor permanente o protecție sporită împotriva revocării acestora. În cazul dat, Președintele Parlamentului nu a consultat Frațiunea parlamentară a PCRМ (opoziția) vis-a-vis de aceste remanieri, fapt expus în ședința plenară a legislativului. Mai mult de atît, nici doamna Elena Bodnarenco, ex-președinte al Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice nu a fost informată despre modificările care urmau a fi operate.

Actualmente, 9 comisii permanente sînt organe de lucru ale Parlamentului, alese pe întreaga durată a legislaturii a XX-a. Forul legislativ a hotărît la 28 ianuarie 2015 că președinția a două comisii din numărul total va fi exercitată de către membrii Frațiunii parlamentare a PCRМ (*Hotărîrea Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015*). Potrivit art.6 alin.(2) din Regulamentul Parlamentului **în cazul în care reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament se schimbă, fracțiunile parlamentare, după cel puțin un an de**

la constatarea acestui fapt, pot cere modificarea corespunzătoare a componenței Biroului permanent, a comisiilor permanente, precum și a delegațiilor parlamentare permanente (*modificarea reprezentării proporționale a Frațiunii PCRМ a fost constatată la ședința plenară din 29 decembrie 2015*). Raportînd prevederile Regulamentului Parlamentului sus menționate cu cele de la art.17 alin.(3), constatăm că în prezent, revocarea președintelui comisiei parlamentare poate fi efectuată doar la cererea fracțiunii parlamentare care l-a numit.

Adoptarea de către Parlament a Hotărîrii nr.66 (comisiile permanente), cît și a Hotărîrii nr.67 (delegațiile parlamentare) s-a efectuat fără consultarea deciziilor fracțiunilor parlamentare din opoziție, raportorul inițiativelor legislative, domnul Andrian Candu a făcut referințe doar la opiniile Frațiunii Partidului Democrat și Frațiunii Partidului Liberal, care de altfel, nu au fost anexate la proiectele hotărîrilor (*procesele verbale privind deciziile fracțiunilor parlamentare*).

Democrația presupune existența mai multor grupuri social-politice, care întrețin relația cetățean – putere, iar pluralismul asigură diversitatea de opinii și prin aceasta controlul asupra celor care guvernează pe moment. Diversitatea partidelor politice promovează valorile democratice și pluralismul politic, contribuie la formarea opiniei publice. Partidele participă la alegeri prin desemnarea și susținerea candidaților, contribuie la constituirea autorităților publice, participînd, prin reprezentanții săi, la exercitarea în mod legal a puterii în stat și stimulează participarea cetățenilor la alegeri. Sigur nu toate partidele politice acced în legislativ și, de asemenea, nu toate participă similar la actul de guvernare. Într-o democrație veritabilă partidele de opoziție sînt foarte importante în vederea criticii obiective ale acțiunilor partidelor majoritare și a promovării aspectelor neglijate de acestea.

Stabilirea unui statut al opoziției în cadrul democrației parlamentare bazate pe valorile statului de drept este un obiectiv necesar și esențial. Dacă nu sînt respectate dreptul la exprimare și manifestare ale opoziției, putem oare vorbi de un stat democratic? Recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (*1601 din 2008 cu privire la recomandările de procedură referitoare la drepturile și obligațiile opoziției într-un parlament democratic*) stipulează că indicele democrației în Parlament este volumul mijloacelor de care dispune opoziția pentru realizarea sarcinilor sale. Rolul principal al coaliției majoritare este de a transpune programul de guvernare în acte legislative și protejarea Guvernului de atacurile Opoziției. În schimb, Opoziției îi revine principalul rol de a supune Guvernul unei permanente critici obiective, scoțîndu-i în evidență greșelile și nivelul redus al capacității și responsabilității sale de guvernare.

Soluționarea divergențelor de poziții prin aplicarea unei simple proceduri de votare, care în cazurile sesizate au fost desfășurate cu încălcarea normelor legale, fără consultarea opiniilor colegilor din opoziție, demonstrează incapacitatea majorității de ași confirma supremația prin argumente fiabile, și nu doar prin impunerea unui număr superior de voturi. Este o cale neproductivă și nu ar trebui urmată de majoritatea parlamentară. Cu regret, actualul legislativ ne demonstrează contrariul – excluderii drepturilor legale ale opoziției, prin votul majoritar, fără nici o muștrare de conștiință. Impactul unei asemenea atitudini este extrem de periculos, pentru că antrenează „gustul de putere nemăsurată” și înrădăcinează

convingerea eronată, că adevărul în ultima instanță este echivalent cu votul majorității parlamentare.

Totodată, evidențiem că hotărârile sesizate au fost adoptate în ședința plenară a Parlamentului care nu era una deliberativă, din lipsă de cvorum. Reiterăm, ambele hotărâri au fost adoptate cu votul a 51 de deputați prezenți în sală. Așa dar, votul deputatului, domnul Boris Golovin, care a încălcat regimului juridic al incompatibilităților, nu poate fi considerat unul valabil exprimat.

În speță, la 9 decembrie 2014 Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.29 a validat mandatul de deputat în Parlament al domnului Boris Golovin, ales din partea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Ulterior, la 31 decembrie 2015 deputatul Golovin a fost numit director al IMSP Centrul Național de Medicină Urgentă Prespitalicească, în urma unui concurs organizat de Ministerul Sănătății. Funcția de director al instituției medicale precitate este incompatibilă cu funcția de deputat și potrivit legislației în vigoare, domnul Golovin în termen de 30 de zile avea obligativitatea de a demisiona din una din funcții.

Incompatibilitatea deputatului este reglementată de art.69 și art.70 din Constituție, precum și de prevederile Legii nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament. Astfel, potrivit normelor constituționale calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. Articolul 3 din Legea despre statutul deputatului prevede că mandatul de deputat este incompatibil cu: a) funcția de Președinte al Republicii Moldova; b) funcția de membru al Guvernului; c) funcția de avocat parlamentar; c¹) funcția de ales local; d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

La 24 iunie 2015 Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr.21 pentru interpretarea art.69 alin.(2), 70 alin.(1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova. Potrivit hotărârii date a fost declarat neconstituțională prevederea art.5 alin.(2) din Legea despre statutul deputatului, potrivit căreia în cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul de 30 de zile cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este suspendat de drept din funcția incompatibilă. De asemenea, Curtea Constituțională a explicat că situația de incompatibilitate pentru persoanele alese în funcția de deputat în Parlament apare, după caz: pentru persoanele nou alese - din momentul validării mandatului de deputat de către Curtea Constituțională; pentru deputații *aflași în exercițiul funcției* - din momentul *intrării în exercițiul* unei alte funcții retribuite sau al survenirii altor situații de incompatibilitate, în condițiile legii.

Astfel, Curtea Constituțională a decis că pînă la expirarea termenului prevăzut de lege pentru încetarea situației de incompatibilitate (30 de zile), deputatul va opta între mandatul de deputat și funcția care generează incompatibilitatea, demisionând din una dintre funcții. În cazul prezentării cererii de *demisie din funcția de deputat* de către deputatul aflat în situația de incompatibilitate, mandatul de deputat încetează în momentul depunerii cererii.

Dacă starea de incompatibilitate continuă să existe la expirarea termenului prevăzut de lege, *deputatul este considerat demisionat de drept din funcția de deputat*. Mandatul de deputat încetează de drept la data *expirării termenului legal* stabilit în vederea înlăturării situației de incompatibilitate. Prin urmare, demisia se aduce la cunoștința Parlamentului, care declară mandatul vacant.

Domnul deputat Golovin nu a adus la cunoștința Biroului permanent despre schimbările survenite în activitatea sa în timpul exercitării mandatului, obligație prevăzută în art.6 alin.(2) a Legii despre statutul deputatului, ce urma a fi îndeplinită în cel mult 10 zile de la data apariției acestora. Mai târziu, Dumnealui a informat Biroului permanent că starea de incompatibilitate a funcției de deputat în Parlament a fost soluționată prin suspendarea contractului de muncă, încheiat între Ministerul Sănătății și directorul IMSP Centrul Național de Medicină Urgentă Prespitalicească, începînd cu data de 29 ianuarie 2016, pe perioada exercitării mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, legislatura a XX-a (*se anexează*).

Constatăm că acțiunea de suspendare a contractului de muncă nu este una care rezolvă situația de incompatibilitate pentru deputatul în Parlament, domnul Boris Golovin, or legislația în vigoare stabilește demisionarea din una dintre funcții, acțiune ce urma să aibă loc pînă la 31 ianuarie curent, în caz contrar mandatul de deputat încetează de drept la data *expirării termenului legal* stabilit în vederea înlăturării situației de incompatibilitate.

Aducem la cunoștința Înaltei Curți Constituționale că membrii Frațiunii parlamentare a PCRM au înregistrat în Secretariatul Parlamentului proiectul de hotărîre privind demisia unui deputat în Parlament, nr.56 din 24 februarie 2016, potrivit căruia se consideră demisionat de drept din funcția de deputat în Parlament domnul Boris Golovin. Această inițiativă a fost respinsă în cadrul ședinței plene a Parlamentului din 25 martie curent.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

Din considerentele expuse *supra*, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM Curții Constituționale a Republicii Moldova

- constatării demisiei de drept din funcția de deputat în Parlament al domnului Boris Golovin, în legătură cu incompatibilitatea, potrivit art.69 alin.(2) și art.70 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova;

- exercitarea controlului constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.61 din 8 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea Hotărârii Parlamentului nr.9 din 28 ianuarie 2015 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului și Hotărârii Parlamentului nr.67 din 8 aprilie 2016 pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr.68 din 9 aprilie 2015 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova la organizațiile parlamentare internaționale și organizațiilor parlamentare bilaterale.

Cu înaltă considerațiune pentru Onorata Curte,

[Signature] / V. Voronin /
[Signature] / I. Reiduan /
[Signature] / M. Postolaco /
[Signature] / B. Podnarencu /
[Signature] / O. Domentii /
[Signature] / V. Panceac /